THE DAILY HEBREW JOURNAL

H. WINBERG, Pres. & Gen. Mgr.

The Only Daily Jewish Newspaper in the Province of Ontario

PUBLISHED BY

— CANADIAN JEWISH PUBLISHING CO., LTD. —

251-253 Queen Street West Telephone Adelaide 3967

SUBSCRIPTION RATES: $3.50 PER YEAR
SINGLE COPY 1c.

Entereu as Second Class Mai Matter at C.P.O. Toronto, Ontario January 22nd, 1913.

איינינקייט

ווען דיזע שורות ווערען געשריעבען, איז נאך דער פאלשטענדיגער רעזולטאט פון דער פילאדעלפיער קאנגרעס - קאנפערענץ נים בעוויאוסט. דאך ווייסט מען שוין איין זאך, אז יענע קאנפערענץ אנערקענט, אז נים דאס גאנצע אמעריקאנער אידענטהום איז אויף איהר פערטראטען. אמת איז דעם קאנפעריענץ זענען דא פערטרעטער פון אריבער א מיליאן אידען, אין די פעראיינינגטע שטאאטען ווערען אבער געריכענט, אז עס זענען פער־האן בי דריי מיליאן אידען, אין דארום פעהלט נאטירליך א גרויסע צאהל.

מען ווייסט דארטען אויך, אז אין דער זעלבער צייט, זענען זיך אין ניו יארק צוזאמענגעקומען פערטרעטער פון א האלבען מיליאן אר־גאניזירטע אידישע ארבייטער, וועלכע האבען צוליעב גערעכטע אדער אנ־גערעכטע מאטיוון נים געקענט אין זענען נים געגאנגען צו דער פיל־אדעלפיער פיער קאנפערענץ. און גראדע איז יענער עלעמענט אזעלכער, אהן וועל־כען קיין אינטענסיוו ארבייט קען נים אנגעפיהרט ווערען.

וואס עס זאלען נים האבען געווענען די ארזאכען, דער רעזולטאט איז געווען, אז דיזע ביידע עלעמענטען זענען געגאנגען צו בעזונדערע קאנפערענצען. וועלכע זענען אין דעם גאנג פון דער קריגעריי איינגע־פיישט געווארען אלס להכעיס קאנפערענצען. ווייל ביידע האבען זיך ציזאמענגעטראפען אויף די זעלבע דאטומס.

חצ'ן עלעמענט, וועלכער האט זיך בעשטהיליגט אין דיזע קאנ־פערענצען, איז נאך געבליבען אן אנדערער, א דריטער מהייל, וועלכער איז צי קיין קאנפערענץ נים געגאנגען.

מיר ווייסען נים, וואס יענער דריטער עלעמענט דענקט יעצט. צו ער איז נאך אלעס געגען אידישער אקציאן אויף א דעמאקראטישען אופן, צי ער איז שוין ווייליג נאכצוגעבען, און זיי ערלויבען שוין די אנפערטרוי־אונג פון די אידישע אינטערעסען צום פאלק זעלבסט.

מיר ווייסען אבער יא, וועגען די צוויי קריגערישע עלעמענטען, וועלכע זענען זיך צוזאמענגעקומען אויף די צוויי בעזונדערע קאנפערענצען, נעזאהלטען אין די צוויי מזרח - שטעדט — ניו - יארק און פילאדעלפיע.

דער טאן פון ביידע קאנפערענצען קלינגט איינער און דער זעלבער־זיין נאמען איז איינינקייט.

די קלאנגען, וועלכע דערגרייכען אונז די קענדער אידען, פון יענע אמעריקאניש - אידישע צוזאמענפאהרען, דערצעהלען אונז וועגען אחדות.

דא זיי דארט ווייל מען א קאנגרעס פון אלע אידען. עס זענען אבער אנגעקליבען געווארען פיעלע מיספערשטענדניסען אין דער שפראך פון ביידע מיספערשטענדניסען בין שנאה און פארטיי - האס איז בלויז איין שריט, און אזוי איז געווען דער פאל.

נים וויכטיג איז יעצט צי דיזע לשם שמים מחלוקות האט געבראכט נוצען אדער נים. וויכטיג איז, וואס ביידע צדדים שטרעבען יעצט אויס שלום - הענד. און ביידע ערקלערען זיך פאר פעראייניגונג, פאר א אידישען קאנגרעס. אין וועלכען אלע זאלען זיך קענען בעטהייליגען.

וועלען נאר די פארטיי - פיהרער פון יעדען צד נים זוכען העלער צו מאכען דאס פייער אין שטארקער צו מאכען די פלאמען פונ'ם פארטיי - קריעג. וועלען הנחות פון יעדען צד געמאכט ווערען, אים צו קענען דער־גרייכען א מיטעל - פונקט, ביי וועלכען אלע זאלען זיך קענען צוזאמענ־קומען. וועט עס קומען צו א פעראייניגונג. ווייל סוף כל סוף, וועלען אלע מוזען איינזעהן, אז נאר אין איינינקייט איז מאכט, אז נאר דורך דער פעראייניגטער אידישער אקציאן, קענען מיר עטוואס דערגרייכען פאר אונזער פאלק.

אויב די איינינקייט, וועט זיין דער רעזולטאט פון דיזע ביידע קאנפערענצען, וועלען זיי בלייבען א שעהן קאפיטעל אין דער געשיכטע פון די אמעריקאנער אידען.

די טרויעריגע לאגע פון דער אידישער ערציהונג

לעצטע וואך האבען מיר אינ'ם "לעזערס ווינקעל" גדרוקט א בריעף, אין וועלכען עס ווערט דערצעהלט, ווי אזוי אידישע קינדער ווערען געהאנדעלט פון מאנכע מלמדים אויף דער היגער אידישער גאס, און דאס נאך מיט דער צושטימונג פון די עלטערען.

דיעזע געשיכטע, אבזאהל אן איינצעלנע, דאך דעקט זי אויף פאר אונז די גאנצע ארימקייט פון אונזער היגער אידישער ערציהונג. גע־שלאגען האט מען דאס קינד. ווערט אין יענעם בריעף דערצעהלט, ווייל דאס קינד האט נים געהאט קיין איבעריגען חשק צו געהן אין חדר אריין, און דער פאטער צוזאמען מיט'ן רבין האבען דארום בעשלאסען אנצוווענ־דען דעם מיטעל פון אריינקלאפען די תורה מיט גזאלה.

אזוי האט געוואוסט דער רבי, האט ער זיך נוהג געווען אין דער אלטער וועלט, אין דער אלטער היים. וואו ער האט זיך בעשעפטיגט מיט א קנעלונג, און אזוי האט אויך פערשטאנען דער פאטער, וועמען מען האט מסתמא אין די יונגע יאהרען, אין חדר אויך נים בעפער בעהאנ־דעלט.

ביידע פערגעסען זיך אבער, אז "יעדער דור און זיינע חכמים", אז יעדער צייט און יעדעס לאנד מוז האבען איהרע בעזונדערע מעטהאדען.

דאס היגע אידישע קינד לערנט א גאנצען טאג אין א ליפטיגער און דייגער שולע, ארומגערינגלט אין די מעהרסטע פעלע, פון פריינדליכע און איבערגעגעבענע לעהרערינס, אין דא צוזיינגס מען איהם, נאך די שול - שטונדען, דאן וועגן קינדער שפיעלען זיך געוועהנליך, צו שטוקען זיך אין אן ענגען ציטער, ביי א מלמד, פון וועמענס טיש עס געהט נים אראב דער קאנטשיק, אין א סביבה, וואו ער הערט נים קיין איין פריינד־ליך וואר, צו לערנען זאכען, וואס זענען איהם גאנץ אונפערשטענדליך. געלערנט אויף אזא אופן, צו וועלכען ער איז גאר נים צוגעוויינט.

אנשטאט צו פערוואנדלען דעם לומד אין א זאך, צו וועלכען דאס קינד זאל האבען דעם גרעסטען חשק, אנשטאט ארומצוגעהן ארום דעם מיט לשבע, פריינדליכקייט און אויפקלעהרונג, אנשטאט איינצופלאנצען אין זיין יונג מוה'ל, אויף א סיסטעמאטישען אופן דעם אידישען לומד, לויעט און אכטונג צום פאלק, לויעט און אכטונג צו זיין טאטענס - שפראך, והרע און כבוד צו די אידישע העלדען און גבורים פון דער געשיכטע, געפינט דאס קינד נאר פאר זיך, א בייזען מלמד, וועלכער לערנט איהם זינגען מיט א מאדנעם נגון די הפטורה.

כל זמאן די אידישע ערציהונג וועט ביי אונז שטעהן אויף אזא שטופע, מוזען די רעזולטאטען זיין טרויעריגע.

מיט דער ארימקייט פון אונזער אידישען ערציהונגס - פעלד מוז איינ־מאהל פאר אלע מאהל אוועקגעמאכט ווערען.

די פסיכאלאגיע פון אנטיסעמיטיזם

פון דר. יוסף קרוק.

1.

די פסיכאלאגיע פון די שטארקע.

נאך קיין מאל האט זיך דאס אידישע פאלק נים געפיהלט אזוי פרעמד און הויפט זעכליך אזוי איינזאם אין דער וועלט, ווי איצט. און דעם פייער פון דער וועלט־מלזמה האט מען ערשט דערפיהלט די בלו־טיגע איינזאמקייט פון אידישען פאלק.

אפט דאכט זיך, אז מיר זענען ארומגערינגעלט פון בלוזיגע שונאים, אז אומעטום ווערט פארבערייטעט אן אטע־טאנט אויף די אידישע אינטערעסען אויף דעם אידישען כבוד, אויף דאס לעבען פון אידישען פאלק. אזוי פיעל שונאים ווי איצט, האבען מיר נאך קיינמאהל נים, אין איין צייט נעהאט. נעגען אונז זענען די פראגרעסיסטע פעלקער (פינלענדער), ווי די פרימיטיווע פעלקער (אראבער), הערשענדע (רוסען, דייטשען) ווי אונטער־דריקטע נאציעס (פאליאקען, למשל).

פון וואנען נעהמט זיך אזוי פיעל שנאה פון די פעלקער צו אונז? מיט וואס ערקלערט זיך די דאזיגע אנטי־סעמיטישע פסיכאלאגיע? ווי אזוי ווערט זי געשאפען?

ווילען מיר זי פערשטעהן און ריכ־טיג אבשאצען, מוזען מיר אונטערשיי־דען צווישען דעם אנטיסעמיטיזם פון די הערשענדע עלעמענטען און דעם אנטיסע־מיטיזם פון די שוואכע פעלקער, דען זיי שטעלען מיט זיך פאר צוויי פערשיעדענע פסיכאלאגישע ערשיינונגען.

לאמיר זיך צוערשט אבשטעלען אויף דעם אנטיסעמיטיזם פון די שטארקע. כדי איהם אבער ריכטיג אבצושאצען, מוזען מיר זיך פערגעגענוואר מיט דער פסיכאלאגיע פון די הערשענדע עלעמענטען בכלל.

* * *

יעדע אונטערדריקונג סאי פון וועל־מען זי קומט — איז א גיעדרינג ערשיי־נונג, איז אן אטעמאטען אויף די וויטערע ענטוויקלונג פון דער מענשליכער קולטור. און פונדעסטוועגען איז דא א גרויסער אונ־טערשיעד צווישען דער אונטערדריקונג, מיט וועלכער עס פערנעמען זיך די הער־שענדע עלעמענטען אין דער אונטערדריי־קונג, מיט וועלכער עס פרנעמען זיך די שוואכע שיכטען. ווי שארף מען זאל נים פעראורטהיילען יעדע אונטערדריקונגס - פאליטיק, קען מען אבער פון ריין פסי־כאלאגישען שטאנדפונקט די אונטערדריי־קונג, מיט וועלכער עס פערנעהמט זיך די סאציאל - שטארקע עלעמענטען, מיט די אונ־טערדריקונגס - פאליטיק פון די עלעמענ־טען, וואס זענען אליין שוואך און אונ־טערדריקט.

די פסיכאלאגיע פון א סאציאלער גרופע, פון א קאלעקטיוו (אהן אונטער־שיעד צי דאס איז א קלאס, א פאלק צי א ראס) ערקלעהרט זיך פון איין זייט מיט דער ענטשטעהונגס - געשיכטע פון דעם קאלעקטיוו, מיט זיין קאמפף, וועל־כען ער האט געפיהרט ווי אויך מיט זיין סאציאלער פאזיציע — און פון דער צוויי־טער זייט מיט די אידעאלען, צו וועלכע ער שטרעבט, מיט די אינטערעסען, פאר וועלכע ער קעמפט.

די פסיכאלאגיע פון דעם שטארקען איז אזא, אז ער איז תמיד בערייט צו גלייבען, אז זיין כח נעהמט זיך פון זיין העלדישקייט, פון זיין איבערשטייגען אי־בער אלע לענדער. דער שטארקער איז תמיד געגייגט צו גלויבען, אז די קוועל לע פון זיין כח נעהמט זיך פון זיין "הע־בערער נאטור", אז די שוואכערע געהערען צו א נידעריגער ראס.

מיר האבען אין דער פילאזאפיע צו רייהע ווערק, — צווישען זיי אויך זעהר קולטור־געשיכטע און סאציאלאגיע א גאנצע אינטערעסאנטע, וועלכע שטרעבען 'זוי־ס־סענשאפטליך" צו בעגרינדען דאס רעכט אויף הערשאפט פון די שטארקע. זיי פערזו־כען צו בעווייזען אז נים נאר שטעהט די בורזשואזע אויף א העבערער קולטורע - ווער מדרגה, ווי די ארבייטענדע קלאסען נאר אפילו אז די בורזשואזע האט א גאנץ אנדערע "נאטור"... עס זענען אויך דא פיעל ווערק, וועלכע ווילען בעגרינדען דאס רעכט פון די הערשענדע ראסען און פעל־קער צו אינטערדריקען די שוואכערע פעל־קער, ווייל דער פאקט אליין פון הערשאפט צייגט, אז די הערשענדע עלעמענטען האבען זיך בעסער צוגעלאסט צו דער נאטור ווי די שוואכע, וועלכע שטעלען מיט זיך אלזא פאר א נידעריגע קאטעגאריע פון מענשען.

ווייסענשאפטליך שטעלען די אלע פסיכאלאגישע אבער ווערען זיי ער־קלעהרט דורך דעם, אז די הערשענדע שיכ־טען זענען געגייגט צו גלויבען אין זייער "אויסערוועהלקייט".

אינסטינקטיוו ווילען זיי אליין אין דעם גלויבען, כדי צו בערוהיגען זייער געוויסען. זיי ווילען אויך מאכען די שווא כערע גלויבען אין דעם, כדי די לעצטע זאלען זיך ציגעוואהנען צו זייער אונטער־דריקטער - לאגע, און נים טראכטען ווע־גען "בונטען", רעוואלוציעס, פראטעס טען און קאמפף נעגען זייערע "הערען". דען ווען דער שקלאף הויבט אן צו גלויבען אז דער "הערר" שטעלט מיט זיך פאר א העבערע קאטעגאריע פון דער מענשלי־כער ראסע, אז די נאטור אליין שאפט אונטערדריקער און אונטערדריקטע — דאמאלס ווערט די לאגע פון דעם שטארקען נאך א מערה זיכערע און דער "הערר" וועט רוהיגער קענען פארטזעצען זיינע עקספלאָ־אטאציאנס־ארבייטען, רייכער מאכענדיג זיך אליין, — און נאך שוואכער מאכען דעם אונטערדריקטען. מיר זעהען אלזא, אז די דאזיגע "הערען - פסיכאלאזיע' איז א פעל־ווצא פון זייער סאציאלער לאגע.

אמאל, נאך נים לאנג, איז געווען די בורזשואזיע, וועלכע האט געקעמפפט נים פאר גלייכע רעכטע, נאר אויף פאר דער אנשויאונג אז זי איז קולטורעל גלייכווערד טיג מיט דעם אדעל, מיט די פעאדאלען און ערד־איינענטהימער, וועלכע האבען געקוקט אויף זיך, ווי אויף די בעסטע עלע מענטען, וועלכע די נאטור אליין האט אויס געוועהלט, (די דייטשע יונקערס קוקען עד היום אויף זיך אזוי).

איצט זענען עס די ארבייטענדע קלא סען, וועלכע קעמפפען פאר דער סא־ציאלער און קולטורעלער עמאנסיפאציע נעגעבען די בורזשואזע קלאסען, וועלכע קו־קען אויף זיך, ווי אויף "אויסערוועהל־טע"...

אזוי האלט עס אויף אין דער ראַ־סען־אן אנציאנאלער פראגע. מיר זעהען למשל, אז ביז נים לאנג האט מען גע־מיינט, אז אויסער דער ווייסער ראסע זי־נען אלע אנדערע ראסען "מינדערווער טהיג" אז זיי זענען נים פעהיג זיך אזוי שטארק צו ענטוויקלען ווי די ווייסע א דאנק זייער וואונדערבאר אינטענסיווער און ניכער ענטוויקלונג האבען אבער דיא פאנער געצווונגען מען זאל נאך אמאל איבערקוקען די דאזיגע טהעאריען.

ווען אבער די ראסען־טהעאריען האבען נאך אויסערען שיין פון ריכטיגקייט אבער די אלטע נאציאנאלע טהעאריע, אז נאר געוויסע נאציעס קענען דערגרייכען די העכסטע מדרגה פון קולטור און פון ציוויליזאציע, — און די אנדערע מוזען זיך נאכשלעפען נאך זיי, אדער זיך מיט זיי אסימילירען, שוין לאנג באנקראטירט.

ס'איז נעווג צו דערמאהנען דעם משל מיט די טשעכען (באהעמען), כדי דאס צו זעהען. נים נאר דעאקציאנערע געלערטע נאר אפילו דער רעוואלוציאנערסטער נייטס, קארל מארקס, האט געמיינט, אז די טשעכישע נאציע שטעלט מיט זיך פאר א אפאטערנארע פון מינדער - ווערטהיגע מענשען און דערפאר איז ער געווען נעגען די טשעכישע נאציאנאלע אידעאלען, און האט נים געגלויבט אין דער ענטוויקלונג פון זייער שפראך, ליטעראטור און קול־טור. היינט אבער האט די טשעכישע נא־ציע זיך אזוי שטארק ענטוויקעלט, אז די פערענטמט כמעט דעם ערשטען פלאץ אין דער נאנצער עסטרייכישער פאליטיק.

פסיכאלאגיש איז אבער דער דאזיגער טעות גאנץ לייכט צו פערשטעהען. די טשעכען האבען פריהער טאקי קיין ראלע אין עסטרייך נים געשפיעלט און די טשעכישע שפראך און קולטור איז געווען זעהר אינענטוויקעלט. דאס האט מען בע־זאנדערס שטארק געפיהלט אין פערגלייך מיט דער דייטשער קולטור, וועלכע איז הענדערטע יאהרען געווען די הערשענדע אין דער עסטרייכישער מאנארכיע. מען האט דערפאר נעקענט מיינען, אז דעם דא זיגען אינטערעסיר האט געשאפען די נא טור אליין.

מיט איין וואָרט: א געוויסע צייט־ווייליג - היסטאָרישע שטופע פון ענט־וויעקלונג — האט מען אנגענומען אלס פון דער נאטור אליין געשאפענעם איי־ביגען צושטאנד, און ווייל די דייטשען האבען תמיד געהערשט אין עסטרייך, און האבען נים געוואלט אבזאגען זיך פון דעם אויך אויף ווייטער, האבען זיי זיך גע־שאפען א פסיכאלאגישע אילוזיע, אז זיי זענען די "אויסערוועהלטע". . . .

דאס איז די פסיכאלאגיע פון דעם שטארקען, פון דעם הערשענדען.

אויף דעם דאזיגען באדען ענטוויי־קעלט זיך ביי די הערשענדע פעלקער די פסיכאלאגיע פון אנטיסעמיטיזם. דען ווער איז נאך שוואכער און שוצלאזער ווי דער איד? וועמען קען מען נאך אזוי אונבע־שטראפט פערפאלגען ווי דעם איד? ווער איז נאך אזוי מאכטלאז טויזענדע יאה־רען ווי מיר? און פאר וועמענ'ס קאנ־קורענץ האט מען אזוי מורא, ווי פאר דעם אידענס".

ווען מען אונטערדריקט בכלל דעם שוואכען, קען מען דאך אם ליינכסטען אונטערדריקען דעם שוואכסטען: דעם פארעיג צווישען די פארעיס, — דעם איד — — — — — — — — —

לופיטיגע ריינע אידישע שולען, מאדערנע און צו קינדער - איבער־געגעבענע לעהרערע, אן ערציהונג לויט א סיסטעמאטישער מעטהאדע, דאס דארף אריינגעפיהרט ווערען אויפ'ן אידישען ערציהונגס - פעלד.

דאס וועט אבער קענען פערווירקליכט ווערען נאר דאן, ווען די מאטעס וועלען צוערשט ערציהונג ווערען, ווען די פאטערס וועלען פער־שטעהן, אז נים דורך קלעפ דארף מען די קינדער אריינשטאפען אידיש־קייט.

ווא״ס פאריזער אידען טהוען

פון נ. פראנק

גרינדען א פעראיין צום גונסטען אונזערע מלחמה ליידענדע ברידער

פארין —

ווען די אמעריקאנער ציטונגען האבען געבראכט דעם בעריכט פון היסטאָרישען מיטינג וואס איז אבגעהאלטען געווארען אין ניו יארק און וואו 6 מיליאן פראנק זיי־נען אויפגעוואטעלט געווארען פאר אונזערע מלחמה ליידענדע ברידער איז מיר באלד אויפגעשוואומען די אלטע מעשה עגל. אי־דען האבען אויסגעלעדיגט זייערע קעשע־נעס אראבגענומען פון זיך שטוק ציערונג און אויער רינגלעך אבי זיי זאלען פאר זיך זעהען זייער חלום. אמאהל אין מעשה עגל איז זייער הייסער חלום געווען אן עגל, היינט דער גאט פון רחמנות און מיטנע־פיהל. אין צוואנציגסטען יאהר הונדערט האבען די אמעריקאנער אידען געבראכט איינעם פון די שעהנסטע קרבנות צום גאט פון רחמים און סאלידאריטעט. די פער־קעהרטע געשיכטע עגל וועט זייער קאפ בערעקען מיט רוהם און כבוד. די אמעריי־קאנער אידען האבען אין דער ערגסטער צייט געשטעלט א מאָנומענט דער אייבי־גער ברייט הערציגקייט פון דעם מענשען.

לייענענדיג דעם בעריכט האב איך גע חלומט אז די אלטע אמת'ע אידען זיינען פון זייערע קברים אויפגעשטאנען און האָ בען אונז מאדערנע געוויזען א ביישפיעל פון גרויסקייט און די זאך איז מיר נאר נים קשה געווען, ווי זאלען די אלטע פייערדיגע אידען אייניגען אין זייערע פערשלאסענע קברים ווען זייערע אור אויניקלאך, ווי די עלענדע שוואלבען שלעפען זיך און ריכטען גלות אב, אויף אלע וועגען און שטעגען פון דער גרויסער פערשענעטער רוסלאנד, לר־טא און פוילען? ווי זאלען זיי איינלעגען רוהיג אין זייערע עגגע קברים ווען די ציי־טען זיינען אזוי שווער און טרויעריג?

"אויסווער איזראעליט און איהר ראלע

מיין זיסער חלום איז באלד צושטערט געווארען ווען איך האב זיך דערמאהנט אן די פראנצויזישע אידען

וואס האבען זיי געטהאן פאר אונזערע מלחמה קרבנות האט נאך נים נים דער־גרייכט צו זייער טיעפע קעשענע. אין אייב עך האט שוין יא דערגרייכט ביז צו דער קעשענע האט ער זיך אוראי אנגעשלאגען אן איינגעעקשטענען לעדער וואס לאזט צו זיך נים צו. דער פוילישער, דער סערבי־שער וועה געשריי האבען שוין מעהר מזל אונזערע אבער איז שלים מזלדיג.

אפשר וועט ער איצט ווערען א ביסעל מזלדיגער.

ענדליך האט זיך צווישען די פראנצויזי־שע אידען געגרינדעט א הילפס פעראיין צו זאמלען געלד פאר די מלחמה קרבנות פון רוסלאנד. ביי דער גרינדונג פון דעם פער איין ווילט זיך זאגען א יישר כח דעם נומען א גאנץ אידישע פרייהייט פעראיין פון פארין — צו דערגעהן וואס עס קומט פאר אין אונ־זער וועלטעל און מאכט דערמיט בעקאנט די פראנצויזישע אידען. דאס איז א האנד וואס זייט גוטע זיימען פון פראפאגאנדא פאר אידען און זייערע פאדערונגען.

דער פיהרענדער קאמיטעט בעשטעהט פון אזעלכע פערזענליכקייטען ווי די בע־קאנטע פילאנטראפין: מאדאם גובע, סע, ווילצע פרעזידענט אין צענטראל קאמי־טעט פון אליאנס איזראעליט. סילווען לע־ווי, פראפעסאר אין קאלעזש דע פראנס, און מיטגליעד אין צענטראל קאמיטע פון אליאנס איזראעליט. אלפרעד לעווי, אוי־בער ראבינער פון פראנקרייך, דרייפוס, אויבער ראבינער פון פאריז, דר. נעטער, מיטגליעד אין דער מעריציניישער אקאדעמ־יע. פראפעסאר דורקהיים און זאָ וויטער.

דער ערשטער אפיעל איז אזוי פארזיכ־טיג געשריבען — צו פארזיכטיג. ער לוי־טעט:

"די רוסישע רעגיערונג האט זיך געווענדעט צו דער אידישער וואהל־טהעטיגקייט אז זי זאָל אונטערשטיצען די אונגליקליכע, די רוסישע קהלות אליין וואס ליידען פון דער מלחמה קע־גען נים אליין איבערטראגען אזא שווע רע משא. דער עלענד איז אונבעשרייב ליך. די בעריכטען וואס קומען אונז אן פון דארט שטיינען אריבער יעדע פאר־שטעלונג. עס לינט אלזאָ א חוב אויף אלעאידען פון גאר דער וועלט צו פערלייכטערען דעם קוואל פון זיי־ערע ברידער. אמעריקא האט צוגעשיקט מיליאנען. ענגלאנד האט ארגאניזירט א הילפס קאמיטע וואס האט אנגעזא־מעלט בעדייטענדע סומען, אין פראנק־רייך אליין האבען זיך די רוסלענדישע ארבייטער בעשטייערט דורך מאנאט־ליכע בייטרעגע."

וועט דער אויפרוף איינברענגען בע־דייטענדע פירות? דאס וועט די צי־קונפט זאגען. די דירעקטיווע כחות פון "הילפס פעראיין" זיינען אלע חשוב'ע מע נער און דורך זיי דארף דער פעראיין האָ־בען גרויס ערפאלג. אין פראנקרייך, צוויי־שען דער בורזשואזי משפט מען נאך'ן ראהם די ווערטה פון בילד, און דאָ איז די ראהם פון אמת'ן גאלד. און א בעוועגונג פאדערט זיך אבער אויך דער ייהרעוודיגקייט פליים און בעוועגונג נים נאר פאראד און נעמען. האט דער פעראיין אויך אזעלכע ייהרעוודיגע עלעמענטען?

מיר וועלען זעהען.

דערווייל לאמיר איהם שענקען צוטרוי אין סימפאטיע.

פערשאכערט זיין טאכטער

פון יעקב אברהם'צעס

דער פריהמארגען האט פערשפראָכען א שעהנעס טאג. שוואכע ציטערדיגע שטראהלען האבען אומגעטאנצט אויף דיא דעכער און וועגט פון די נאנץ הויכע בילד־דינגס זיי האבען זיך אלץ ברייטער פאר נאכדערגעשפרייט די שלוחים פון דער אויפגעהענדיגער זונ און בעלויכטען דעם נאנצען געגענד ארוים ווי אויף דעם וועג אויף וועלכען מען איז געגאנגען צו דער ארבייט.

און מר. סאלאמאן איז הייגט בעזונ־דערס אויפגעלייגט, עפעס פיהלט ער זיך גיר פרישער, נאך דעם נעכטיגען אבענד, וועגן ער האט זיך גוט אויסגעוויינט ציעגי־ריג אין דער פראגט רום אויף דער זאפע אין דער פינסטער ביז ער איז איינגעשלאָ־פען. עפעס דרעהט זיך איהם איצט אין מוח פון נעכטען, אז די ווייב האט געהאט טענות, א כתן מאכען; זי איז נים מען דארף זי חתונה מאכען; זי איז נים קיין יונג קינד.

דער געדאנק טהוט איהם אפילו א שטאך אין מוח — אבער ער פערטרייבט אט די אלע טרויעריגע מחשבות און פייפט זיך צו עפעס נלאט אין דער וועלט אריין אהן א שום זינען. ער זעצט פאר זיין גאנג צו דער פעקטאָרי וואו ער ארבייט.

מיט אמאהל האט זיך א נעבעל אראב געלאזען און איינגעהיילט דעם גאנצען גע־נענד ארום ווי אין א גראהען מאנטעל, די אויפגעהענדע זון האט זיך בעווייזען ווי א פלאם פייערדיגע ראד.

זיין פאבריק צו וועלכער ער איז צוגע־קומען האט איהם אויסגעזעהען ווי א ריע־זיגער מאנאסטיר וועלכער וועט פערשלוס־נען דאס ביסעל מענשען וואס שטעהען גרויס אריינצוגעהן. אלע פריהמארגען שלינגט זיי די פאבריק אין און אין אבענד שפיט זי זיי ארויס, אט די גרויסע מענ־שען מאסע. דער פראצעס ווערט פארט געזעצט טאג טעגליך נאר אהן אן אויפהער.

דער גרויסער טהויער פון דער פאבריק איז נאך געווען פערשלאסען און מר. סאלא מאן האט זיך אנגעשפארט אין דער וואנט און זיך פרטיעפט אין טרויעריגע נעדאנ־קען. אין זיין מוח זיינען פערבייגעלאפען בילדער פון גאנצע פיער און צוואנציג יאהר וואס ער איז אין לאנדאן.

אט זעהט ער דאס ערשטע בילד:

נאר וואס אריבערגעקומען פון קליין רוסלאנד, נאך דעם ווי ער האט אבגעלייענט פאביען, בעוועסען א ביסעל בילדונג אבער קיין יבעל מלאכה נים געווען און נים גע־האט צו וואס צו נעהמען זיך: דאס יונגע ווייבעל, מיט וועלכע ער איז גלייך געקומען האט אפילו אביסעל פערדיענט נעהענדיג בלאזעס, אבער דעם מאן איך מפרסם זיין איז נים געווען פון וואס, זיי זיינען געווען אויף אלעמענטען.

עס גיט א שוועב דאס צווייטע בילד. — ער זיצט שוין נעבען איהר און העלפט איהר צו שטעפגדיג די בלאזעס אויף דער מאשין, אבער ער איז דערצו נים מסוגל. עס קומט דערפאר ארוים צווישען זיי א צאנקעריי, — די ערשטע צאנקעריי וואס זיי האבען געהאט אין לעבען.

און אט קומט דאר דריטע בילד: ער איז שוין אריין אין דער פאבריק איין און צוואנציג יאהר ווי ער ארבייט שוין דא אלס א מאשינער. און דא — טראכט ער — וועט שוין זיין זיין קבר.

ער האט שוין דא מיטגעמאכט אלעס — "ביזיי" סלעק צרות און שלעק, נייע מע־נעדזשערס און וואס מען וויל נאר אליין, אבער ער זיצט זיך אין זיין ווינקעל און שטעפט, און שטעפט — שטענדיג ווען די "סלעק" קומט אן מלייבען פיעלע מאשי־נען שטעהן פיעלע ארבייטער געהען ארום ארבייטסלאָז אבער ער בלייבט דער אלטער מר סאלאמאן זיצט ביי זיין מאשין און נייהט אין נייהט... ער איז אבער דאך א קבצן.

און ווען די ביזיי קומט אן; עס קומען ארויס נייע ארבייטער ווענדעט מען זיך צו איהם און מען פרעגט יעדע קליינינקייט; דאמאלסט פיהלט ער ביי זיך איבסעלע שטאלץ — ער איז שטאלץ דערמיט וואס ער קען זיין ברודער ארבייטער ארויסהעל־פען אין פערלעגענהייט.

אט שווימען פאר איהם אביסעלע ליכ־טיגערע בילדער; בילדער פון פיעל האפ־נונג און ערוואַרטונג; זיינע קינדער זיינען אונטערגעוואקסען, זיי גנהען שוין אויס־ארבייטען זיי ברענגען שוין עפעס אריין. איבערהויפט שווימט ארויס פאר זיינע דויגען דאס מיידעל. זי פלעגט איהם שטעג דיג משמח זיין, ווען ער איז אהיים געקו־מען אנגעהארעוועט מיעד פון דער ארבייט. זי מיט איהר שעהן פרעלעך פנים, מיט איהרע העלע לייכטענדע אויגען האט איהם ליכטיג געמאכט און דערפרעהט זיין נשמה.

די נעדאנקען לויפען ווייטער, בילדער שוועבען, לויפען שטופען זיך איינע איבער די א נדערע אין א געמיש פון פינסטערע און ליכטיגע פון ליכטיגע און פינסטערע אזוי אהן אן אויפהער, אהן אן ענדע. און אט שווימט פערביי זיין גרעסטער וואונש און פערלאנג: פערקנס'ען זיין מיידעל, אבער אך! ווי שווער עס קומט איהם אן ממש קרעפט ים סוף. עס האבען זיך שוין

(פארזעצונג אויף פיידזש 6)

בלויז ארום 80 טיקעטס צו 50 סענט
איז סענטער זיינען פערבליבען
פיר מעסעסי האל
קעסלערס
פארשטעלונג
די האַרץ פון א פרוי
דיעזען שבת אבענד דעם 1 אפריל

די 75 סענטיגע טיקעטס זיינען שוין מעהר וויא העלפט אויספערקויפט אין די דאלערדיגע פערקויפען זיך זעהר שנעל.

איילט זיך צו צו קויפען אייערע טיקעטס

אויב איהר ווילט האבען די געלעגענהייט אריינצוקומען אין מעסעסי האל וועלכער וועט זיין איבערגעפאקט דעם שבת אוועגד.

די האַרץ פון אַ פרוי

איז א וואונדערבארע דראמא און האט וואונדערבארע סצענערי וועלכע טא ראנטא האט נאך נים געזעהען און קארפס יוניאן ארקעסטער פון 7 פערזאן וועט שפיעלען ספעציעלע סעלעקשאנס פיר דיעזען אוועגד

טיקעטס קענט איהר בעקומען ביז שבת 9 אוהר מארגענס אין דיוארקינס סטאר 145 סט. פעטריק סט. טעלעפאן קל. 4029 און פון 9 אוהר מארגענס שבת ביז אנפאנג פון שפיעלען אין מעסעסי האלל באקס 55

די וועלכע האבען פעסעסס קענען עס אומבייטען אין מעסעסי האלל באקס דעם גאנצען טאג שבת.

פרייזען פון טיקעטס 50 סענט 75 סענט און $100 אויך די גאלערי איז רעזערווירט 35 און 25 סענט

קומט הייטע און ברענגט אויערע פריינדע נאך טיקעטס.

ג. כ. דיא האַרץ פון אַ פרוי וועט געשפיעלט ווערען בלויז אין מעסעסי האלל און בלויז פון קעססלער אין בלויז דיעזען שבת אוועגד.